

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtak in volja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katal. Mskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petkrtice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Draginja.

Kder vzame te dni v roke časnike, ki so pisani za mestno prebivalstvo, bo našel na vsaki strani dolge članke o draginji. Osebito o draginji glede mesa. Zahteva se, naj se odprejo meje tuji živini in naj se zabrani, da bi se iz naše države izvažala živina.

Mej za izvoz tuje živine v našo državo pa ni tako lahko odpreti, kakor si nekateri mislijo. Za to je treba posebne postave, katero morajo sprejeti in odobriti državni poslanci. Ker je sedaj državni zbor na počitnicah, in bi zastopniki kmečkega prebivalstva ne dovolili tako zlahka, da se odprejo meje, je ta pot precej dolga in zraven še glede uspeha precej negotova.

S tem večjo silo se je radi tega zagnal krik, naj se zabrani izvažanje naše živine v tuje države. Mi izvažamo svojo živino na Nemško, in zadnja leta v precej velikem številu v Italijo. Tudi na naše spodnještajerske sejme radi zahajajo Italijani ter nakupijo tamkaj mnogo živine. Na enem najbolj obiskanih sejmišč na Spodnjem Štajerskem, na Planini, vidimo redno tudi Italijane, ki se živahno udeležujejo kupčije.

Toda kakor hitro je nastala pri nas zahteva, naj se zaprejo meje za izvoz, prišel je tudi odmev iz tujih držav, ki so rekly, da si ne dajo zapreti mej za avstrijsko živino, ker bi bila taka odredba proti besedi trgovskih pogodb, ki smo jih z njimi sklepali.

Avstrijski živinorejci bi nikdar ne mogli privoliti, da bi se jim zabranilo izvažanje v tuje države, četudi bi imelo to trajati le za malo časa. Kajti s tem bi se pretrgale vse zdaj obstoječe kupčijske zveze, ki se dajo težko zopet obnoviti, ako so zopet razrušene. Živinorejci bi imeli tudi škodo za bodočnost, in zato je pač samoumevno, da se branijo takim odredbam.

Res je sicer, da se cena govedi zadnji čas vzdržuje precej na enoistem višku, na drugi strani pa moramo javnosti opozoriti na to, da je cena svinjam zelo nazadovala. Toda tudi glede cen naše govedi moramo zopet in zopet pibiti, da je sedaj ta cena taka, da kmet pride kolikor toliko na svoje stroške. Kmet mora torej odločno odklanjati vsako krivdo, če kje v istini nastane draginja, krivda se mora iskati drugod. Nihče ne sme in ne more tirjati, da bi on moral gladovati namesto drugih. Časi, ko so liberalni politični

mogoci tako mislili in delali, so minoli. Tudi pri nas! Naše pravice brani sedaj naša Kmečka zveza.

Kje so krivci za draginjo? V Kremsu in Klosterneuburgu, dveh nižjeavstrijskih mestih, je začelo prebivalstvo gospodarski boj proti mesarjem, ker je prepričano, da oni s svojimi mešetarji dražijo meso.

Trgovinski minister dr. Weisskirchner je svetoval dunajskemu mestnemu svetu, naj oprostí mesarsko obrt vseh denarnih naklad, ki samoumevno podražujejo meso.

Država še vedno naklada davek na meso, čeprav so ji zastopniki delavcev in kmetov že nasvetovali, naj ta davek odpravi, ker ne koristi ne kmetu, naravnost pa obtežuje delavske življenske razmere.

Iz sedanje gonje proti kmečkemu stanu radi draginje sledi za nas le en nauk: Živinorejci morajo skrbeti, da bo v Avstriji res dovolj živine, in zato se morajo z vso ljubeznijo posvetiti gojenju te panoge našega narodnega gospodarstva. Uradna statistika nam pravi, da se je od leta 1889 do leta 1909 v Avstriji najbolj piclo pomnožilo število živine. V Nemčiji se je pomnožilo v tem desetletju za 22 odstotkov, na Ogrskem za 20,8, na Švedskem za 42, v Švici za 72, v Bosni za 130, v Hercegovini za 200, v Avstriji pa samo za 10 odstotkov.

Slovenski tabor v Šmartnem pri Velenju.

V nedeljo je bil v Šaleški dolini velepomemben dan. Blagoslovljenje in otvoritev Društvenega Doma v Šmartnem ni krajnega pomena; ta prireditev ne zanima samo ene župnije, posledice se bodo kazale v treh okrajih. To ni bila navadna veselica, to je bil, kakor je poslanec dr. Verstovšek pravilno označil, slovenski tabor.

Ta slovesnost pa kaže že tudi kot prireditev sama, da prodira demokratični duh povsod med slovenskim ljudstvom tudi v družabno in društveno življenje. Politični program S. K. Z. v okrilju Vseslovenske stranke na demokratični podlagi se kaj lepo zrealizirali že na slavnostih enake vrste. Tu ni bila zastopana, kakor je bilo poprej navadno, sama frakarija, sama inteligenca, ki se je razveseljevala na običajnih

veselicah. Razveseljevalo se je ljudstvo, nastopalo in vodilo je prireditev zastopstvo iz kmečkega stanu. Kako prijetno in zares ganljivo je bilo že videti na kolo dvoru in Velenju pri vsprejemu tujih gostov. Vrlim ljubljancanom niso stiskali v pozdrav roke samo zastopniki inteligence, ne samo tržki župan, temveč tudi vrli, pristni kmetje z ličnim slovenskim znakom na prsih, v znamenje, da so oni zastopniki in voditelji današnje prireditve. Kako prisrčen je bil ta pozdrav! Odkritost, pristna priprostost je dala že takoj pri sprejemu celi slavnosti primeren značaj. — Nismo se varali v prepričanju, da prireditev slične vrste zbere obilno ljudstva. Topiči so naznanjali prihod obiskovalcev od vseh strani. V trgu Velenje je bilo pred sv. opravilom vse nallačeno do cerkve. Vreli pa so že tudi zjutraj vsi v Velenje, da bi slišali besede znaneega cerkvenega govornika, duh. svetovalca dr. Medveda. Velika cerkev je bila nallačeno polna, okrog cerkve je bilo pa še več ljudi, ki so pazno poslušali besede prof. dr. Medveda. Pri sv. maši so peli pevci slavnega društva „Ljubljane“. Petje je iznenadilo vse navzoče. Kaj takega še nismo doživeli v Velenju, je šlo že dopoldne od ust do ust.

Popoldne so šli po vlakih skupno z godbo in pevci došli gostje v Društveni Dom. To je bila veličastna manifestacija kmečkega prebivalstva; dolga vrsta se je pomikala do Društvenega Doma. Pa kaj! Ko pridejo gostje iz kolodvora do cilja, zapazijo, da je velika dvorana že nallačeno polna, da je okrog Doma zbranega že nešteto ljudstva. Toda za ljudi enega mišljenja, ene misli, je povsod dovolj prostora. Mestni župnik č. g. Čížek je blagoslovil novo stavbo. Zastopnik S. K. S. Z., g. dr. Hohnjec otvori oficijelni del in pozdravi navzoče v imenu Zveze. Vseh ni zamogel navesti in povdarjati raznih zastopstev imenoma. Popolnila sta še nadaljna govornika g. župan Skaza v imenu občine in poslanec dr. Verstovšek v imenu bralnega društva in kot poslanec. Izmed poslancev sta bila navzoča g. dr. Benkovič in dr. Verstovšek; prisrčno smo pozdravljali g. župana velenjskega, nadalje načelnika okrajnega zastopa barona Adamoviča. Ko se je slišalo to ime, je zašumelo navdušenega odobravanja in ploskanja, na kar je govornik primerno označil, da je to pritrjevanje ljudstva pač najlepše znamenje, da slovensko ljudstvo spoštu-

PODLISTEK.

Zajec brez mesa.

(Lovska šaljevka. Iz hrvatskega prevedl —g—.)

Kolikokrat smo se od srca nasmejali našemu Štefanu. Bil je umirovljen nadporočnik. Dali so mu pokojnino radi neznatne rane, katero je dobil v vojski leta 1859 v Italiji. Bil je to poštna in odkritosrčna slovenska duša, kakoršnih je v sedanjih časih, ko veje izdajski duh, težko najti. Ljubil je svojo slovensko domovino, kakor svojo rodno mater. Bil je veseljak in z vsakim prijazen in ljubezniv; vsakdo ga je imel rad. S svojo šalo je znal razveseliti vsakega. Bil je močan, zdrav kakor kremen in še v najboljših letih. Najbolj pa je ljubil lov. Nikdar ni šel na lov v družbi, ampak najrajši sam. Njegova prislovica, katere se je vrlo držal, je bila: Dober lovec mora iti sam zase na lov, če hoče kaj vloviti.

Zato pa je mrzil skupne love in redkokedaj je šel tako na lov. Rad pa je zahajal med domače lovece na „čašico“ razgovora, kakor je navadno govoril, ter zbiral mnogo šale na stroške lovecev. Rad se je imenoval dobrega loveca, kar so pa drugi loveci radi vzeli za šalo in mu vračali milo za drago. — Ko je začel lovski čas in nastalo ugodno vreme, je vzel Stefan puško na ramo, kakor da je kak gozdar. Niti eden dan ni prešel, da bi ne bil na lovu.

Tako se odloči tudi nekega dne, ko je imel ubiti „zajca brez mesa“, na lov. Bilo je že pozno v jesen. Že prejšnji dan je spravil vse potrebno v torbo. Tako obložen se napoti v jutru ob rosi na lov. Komaj je prišel od hiše kake tritret ure, že zasledi njegov pes zajca. Nadporočnik ga dobro zadene. V prvem trenutku se je razveselil, a naposled mu je postal siten. Torba mu je bila polna drugih stvari in težka kakor nekdanji vojaški telečnjak. Sedaj naj pa še priveže na torbo zajca in ga nosi ves dan seboj!

Te muke zajec res ni vreden, a da se povrne domov, bi moral potem spremeniti načrt lova. Hipoma mu šine rešilna misel v glavo. Vzame zajca in ga skrije pod veliko, košato vrbo, ga pokrije s šibjem in listjem tako, da se ni moglo opaziti od nobene strani, da vrba skriva zajca. Štefan gre dalje. Pa kakor je imel iz početka srečo, tako je imel pozneje smolo, ker je — tako je sam pripovedoval — zgrešil dva zajca. To ga je ujezilo in odšel je v bližnjo vas na „kupico“ vina. Dobro vino je Štefana tako odobrovoljilo, da ga je nekoliko več popil, kakor navadno. Solnce se je jelo že spravljati k pokojju, ko se napoti naš lovec domov. Že se je zmrščilo. Pod vrbo poišče zajca; najde ga, kakor ga je pustil. Spravi ga v torbo, ki je bila sedaj prazna. Zdelo se mu je, da je zajec nenavadno težak. Domov grede je mislil zdaj to, zdaj ono. Spomnil se je, da je za dva dni god predstojnika tiste vasi. Bila sta prijatelja in umestno bi bilo, da mu pokloni zajca za imendan. Rečeno, storjeno! Ko pride domov, pozove takoj slugo in mu reče, naj nese zajca gospodu predstojniku za god. Sluga izvrši takoj dano mu nalogo. Predstojnik je imel baš goste in njegova soproga je imela opraviti v kuhinji. Sluga odda zajca gospej in reče, kakor mu je bil naročil gospodar. Gospa je bila zelo vesela tega daru, zato ga nese v sobo in ga pokaže gostom. Vsi so hvalili, da je izvanredno velik in težak in kako izborna pečenka bo. Gospod predstojnik je bil prijatelj divjačine in ga je to tako razveselilo, da je povabil vse prisotne goste na zajca. Naravno je, da so se vsi odzvali, ker so bili vsi prijatelji divjačine.

Drugi dan zapove gospa predstojnica svoji kuharici, da takoj pripravi zajca, slugi pa de, naj ga sleče in prinese v kuhinjo. Ni minulo 10 minut, kar prihiti sluga ves iz sebe in začne vpiti:

„Milostiva, ta zajec nima mesa!“

„Kaj? — Saj menda ni skakal brez mesa,“ odvrne gospa.

„Poglejte, nima in nima mesa, ampak samo koža je! V nji pa je nekaj mah in rjava zemlja.“

Gospa gre in se prepriča, da govori sluga resnico. V tem pa se je polasti sveta jezica in začne grozno psovati siromaka Štefana, ki se je predrznil z njima uganjati tako šalo.

„Prosim te, idi takoj k njemu in mu povej, naj mi ne pride več pred oči, ker si dovoli iz tebe — mene — nas, tako šalo... on...! Kdo je on, on misli, da ima pred seboj vojake... mi smo prvi v občini!?”

V prvem trenutku se predstojniku ni zdelo vredno, jeziti se radi tega, a ker mu soproga ni dala miru in mu je slikala, kako sramoto bo imel pred povabljenimi gosti, ko ne bo imel zajca... je občutil v sebi jezo in se napotil k Štefanu, da ga poštno izpove, kakor je zastušil.

Ko vstopi v sobo, poskoči Stefan in ga oberočno pozdravlja. Kako se pa začudi, ko opazi predstojnikovo mrko in jezno lice. (Na pozdrave odgovori predstojnik jezno:

„Hvala lepa na tvoji budalosti. Kar si storil, bi bil lahko pridržal za sebe.“

„Kaj? — Koga? — Na kakovi budalosti, nimam o tem nobenega pojma?“

„Seveda, sedaj nočeš vedeti ničesar, ali vendar si razsrdil moje ženo.“

„Jaz tvojo ženo, milostivo gospo soprogo? Kedar, kje, s čim?“

„S čim? To menda znaš, z onim bedastim zajcem, ki si mi ga poslal za moj god.“

„Menda se ni tvoja soproga razjezila zato, ker sem ti poslal zajca za god?“

„Radi zajca bi se ne jezila, ali radi zajčje kože, katero bi si lahko pridržal, meso pa nam poslal.“

„Ali, dragi prijatelj, jaz sem že poklonil na stotine zajcev in sem jih vselej poslal s kožo vred. Ne vem torej, čemu bi se jezili zategadelj!“